

Årsberetning

HC Norge Pensjonskasse er etablert for å dekke behov for tjenestepensjon til foretakene i Heidelberg Cement AG i Norge. Dette omfatter Norcem AS, HeidelbergCement Norway AS, NorBetong AS, NorBetong Pumping AS, Betong Sør AS og NorStone AS. Ytelsespensjonsordningene er like, med alderspensjonsnivå 60 % og pensjonsregulering iht lov om foretakspensjon. Ordningene omfatter også uførepensjon, ektefellepensjon og barnepensjon.

Virksomheten administreres av Gabler. Dette inkluderer daglig ledelse og ansvarshavende aktuar. Kapitalforvaltningen utøves av Pensjonskassens styre. Pensjonskassen har ingen ansatte. Virksomheten drives fra Oslo, og anses ikke å ha direkte påvirkning på det ytre miljø.

Ved utgangen av 2017 omfattet Pensjonskassen 538 (557) yrkesaktive medlemmer, 45 (47) uførepensjonister og 608 (632) alders- og etterlattepensjonister. Fra 01.01.13 forvalter Pensjonskassen fripoliser for fratrådte, som følge av at avtalen om dette med et livselskap opphørte. Fra 01.01.17 forvaltes også fripoliser for opptjent rett til uførepensjon ifølge de tidligere regler, da nye vilkår ble innført som følge av lovendring. Ved utgangen av året forvalter Pensjonskassen totalt 707 (115) fripoliser.

Ytelsespensjonsordningen lukkes for nye medlemmer fra 01.01.18. I desember 2017 kunne aktive medlemmer velge enten å fortsette i ytelsesordningen, eller omdanning til innskuddspensjon. I 2018 vil Pensjonskassen også administrere innskuddspensjon for foretakene.

Årsregnskapet er ført etter gjeldende regler og forskrifter for pensjonskasser. Etter styrets oppfatning gir årsregnskapet et rettviseende bilde av Pensjonskassens resultat og finansielle stilling, og forutsetningene for fortsatt drift er til stede.

Risikostyring

Styret har definert rammer og krav knyttet til risiko, og etablert løpende rapportering. Risikoprofil og investeringsstrategi er fastlagt for å unngå tap på medlemmenes opptjente rettigheter.

Forsikringsteknisk oppgjør og regnskapsrapportering skjer kvartalsvis. Forsikringsrisikoen er begrenset ved gjenforsikring for katastrofetilfeller. Det er stilt krav til tjenesteleverandørene som ledd i styringen av operasjonell risiko, som bl.a. følges opp ved internkontrollrapportering.

Etter pålegg fra Finanstilsynet overfor alle pensjonsinnretninger ble dødelighetsgrunnlaget K2013 tatt i bruk fra 01.01.14. Det strengere grunnlaget reduserer risiko knyttet til allment økende levealder, og medførte en økning av premiereserven på 33,6 mill. kroner senest i 2020. Minst 20 % av dette skal finansieres ved egenkapitalbidrag. Ved utgangen av 2017 er gjenværende opppreserveringsbehov 16,2 mill., med minimum 5,4 mill. årlig.

Pensjonsordningene forvaltes i henhold til avtale med foretakene under regelverk for investeringsvalg. Foretakene har primæransvar for investeringsstrategien og avkastningen, og forvaltningen utøves av Pensjonskassen. Pensjonskassens risiko knyttet til manglende avkastning for ordningene er avdekket ved rett til å belaste foretakenes premiefond, og foretakenes plikt til å betale premietilskudd. Risikoen for fripolisenes avkastning anses å være begrenset, da de bare utgjør 13 % av samlet premiereserve. Andelen vil imidlertid øke fra 2018.

Den største risiko i kapitalforvaltningen anses å være markedsrisiko, det vil si risiko for fall i aksje-, obligasjons- og eiendomsverdier. Investeringer i utenlandske aksjer og obligasjoner er så langt det er praktisk mulig sikret mot valutarisiko. Markedsrisiko vurderes og styres ved grenser for eksponering mot delmarkeder, samt stresstester, som gir et mål på tap i et worst case-scenario. Styret følger avkastning og bufferkapitalsituasjonen gjennom egen rapportering.

Pensjonskassen investerer kun i verdipapirfond og tilsvarende. Dette gir risikospredning og -begrensning, og tilfredsstillende likviditet. Eiendomsinvesteringene er i fond og således fordelt på mange eiendommer, med geografisk og næringsmessig spredning. Det er etablert likviditetsstrategi.

Kapitalforvaltning

Kunde- og selskapsporteføljene forvaltes samlet. Investeringene er fordelt på ulike aktivaklasser og markeder for å spre risiko og oppnå høyere avkastning over tid. Rentenivået er fortsatt svært lavt, hvilket gjør det utfordrende å oppnå en avkastning som minst dekker grunnlagsrenten. Årets avkastning ble 8,8 % (6,0 %). Fordeling av investeringene på aktivaklasser ved utgangen av året og vedtatt strategi er vist under:

Aktivaklasse (beløp i mill. kroner)	Strategi		Utgangen av 2017	
	Referanse	Rammer	Verdi	Andel
Norske aksjer	3 %	1 - 10 %	14,8	3 %
Globale aksjer	22 %	17 - 27 %	122,1	22 %
Pengemarked og bank	5 %	0 - 25 %	41,8	7 %
Norske omløpsobligasjoner	25 %	13 - 31 %	93,1	17 %
Globale omløpsobligasjoner	28 %	16 - 34 %	171,6	31 %
Hedgefond	5 %	0 - 10 %	36,6	7 %
Eiendom	12 %	3 - 16 %	80,9	14 %
Totalt	100 %		560,8	100 %

Resultatutvikling og –disponering

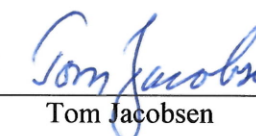
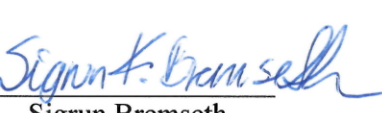
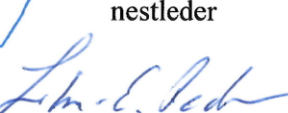
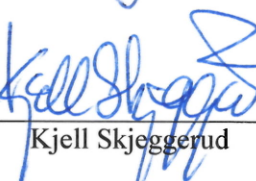
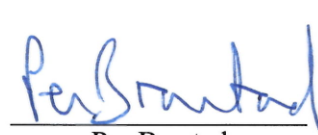
Pensjonskassens tariff er tilpasset forsikringsteknisk risiko og løpende driftskostnader, og avkastningen er normalt viktigst for resultatet. Renteresultatet for 2017 ble 31,7 mill. (11,1 mill.). Fra investeringsporteføljens (IVP) renteresultat er overført 13,1 mill. til premiefond og 11,3 mill. til pensjonistenes overskuddsfond. Fripolisenes renteresultat på 7,3 mill. er avsatt til tilleggsavsetninger. Samlet risikoresultat ble 5,4 mill. (1,5 mill.). IVPs risikoresultat på 4,6 er benyttet til oppreservering. Halvparten av fripolisenes risikoresultat på 0,7 mill. avsettes til risikoutjevningfond (RUF), mens resten benyttes til oppskrivning av ytelser. Regnskapet er belastet med 5,4 mill. til oppreservering. Kostnadsresultatet ble 1,0 mill. (1,2 mill.). Teknisk resultat ble 0,6 mill. (-3,5 mill.). Ikke-teknisk resultat består av selskapsporteføljens netto avkastning og ble 2,7 mill. (1,8 mill.). Regnskapsmessig totalresultat ble 3,3 mill. (-1,7 mill.). 0,4 mill. er overført til RUF, og 2,9 mill. er overført til egenkapital.

Finansiell stilling

Forvaltningskapitalen økte med 5 % til 565,2 mill. Egenkapital utgjør i alt 34,5 mill. (31,2 mill.), hvorav 27,1 mill. er skutt inn av Norcem. Samlet premiefond utgjør 24,7 mill. (32,2 mill.), og tilleggsavsetningene 21,4 mill. (14,1 mill.). Pensjonskassen oppfyller gjeldende krav til solvenskapital. Det ventes at nye, strengere krav til solvenskapital vil bli innført, og styret vurderer hvordan pensjonskassen skal tilpasse seg dette.

Det er ikke inntruffet forhold av vesentlig betydning for resultat og finansiell stilling etter regnskapsårets slutt som ikke er omtalt i årsberetningen.

Oslo, 21. mars 2018 - i styret for HC Norge Pensjonskasse

 Bjørn Styrmø styreleder	 Kjersti Hatlevik nestleder	 Tom Jacobsen	 Sigrun Bremseth
 Knut Omreng	 John E. Pedersen	 Kjell Skjeggerud	 Kristin Tosseviken
 Anne-Marit Eriksen	 Per Brastad daglig leder		

HC Norge Pensjonskasse

Resultat

TEKNISK REGNSKAP		NOTE	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>				
1.	Premieinntekter			
1.1	Forfalte premier, brutto	18	32 207	29 043
1.2	- Avgitte gjenforsikringspremier	19	-58	-58
	Sum premieinntekter for egen regning		32 149	28 985
2.	Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen			
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		758	565
2.4	Verdiendringer på investeringer		-5 108	1 321
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		9 778	703
	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		5 428	2 590
3.	Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen			
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		5 246	5 583
3.4	Verdiendringer på investeringer		-35 373	13 059
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		67 712	6 951
	Sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		37 585	25 593
5.	Pensjoner mv.			
5.1	Utbetalte pensjoner mv.			
5.1.1	Brutto	21	-19 272	-19 668
5.2	Overføring av premiereserve, pensjonskapital mv. og tilleggsavsetninger til andre forsikringsforetak/pensjonsforetak	20	-384	-1 219
	Sum pensjoner mv.		-19 656	-20 887
6.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
6.1	Endring i premiereserve mv.			
6.1.1	Endring i premiereserve mv., brutto	14	-20 228	-14 729
6.1.1.1	Endring i premiereserve - Oppreservering av premiereserve	14	0	-196
6.2	Endring i tilleggsavsetninger	14	-7 570	-4
6.3	Endring i kursreguleringsfond	14	3 490	-2 447
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-24 307	-17 376
7.	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje			
7.1	Endring i pensjonskapital mv.	15	2 703	-2 256
7.1.1	Endring i pensjonskapital mv. - Oppreservering av pensjonskapital mv.	15	-5 398	-5 202
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	15,16,17	-24 975	-20 391
7.4	Endring i andre avsetninger	15	289	-13 961
	Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-27 381	-41 810
8.	Midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser			
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	14	-385	0
8.3	Annen tilordning av overskudd		0	21 964
	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte		-385	21 964
9.	Forsikringsrelaterte driftskostnader			
9.1	Forvaltningskostnader		-356	-299
9.2	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader		-2 435	-2 250
	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader	22	-2 791	-2 549
11.	Resultat av teknisk regnskap		641	-3 491

HC Norge Pensjonskasse

Resultat

IKKE-TEKNISK REGNSKAP		NOTE	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>				
12.	Netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen			
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler		380	399
12.4	Verdiendringer på investeringer		-2 565	934
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer		4 911	497
	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		2 726	1 831
14.	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen			
14.1	Forvaltningskostnader		-23	-19
	Sum forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til	22	-23	-19
15.	Resultat av ikke-teknisk regnskap		2 703	1 811
16.	Resultat før skattekostnader		3 345	-1 680
17.	Skattekostnader	24	-10	0
20.	TOTALRESULTAT	23	3 334	-1 680
	Overført fra/til risikoutjevningfond	23	-385	1 144
	Overført fra/til egenkapital	23	-2 949	536
	SUM OVERFØRT		-3 334	1 680

HC Norge Pensjonskasse

Balanse

EIENDELER		NOTE	31.12.2017	31.12.2016
<i>Tall i hele tusen</i>				
EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN				
2.	Investeringer			
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	14 251	10 815
2.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	16 310	13 749
2.4.3	Utlån og fordringer	5	878	547
	Sum investeringer		31 439	25 111
3.	Fordringer			
3.1	Fordringer knyttet til premieinntekter		2 668	1 066
3.2	Andre fordringer		773	6 408
	Sum fordringer	8	3 441	7 474
	SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN		34 880	32 585
EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE				
6.	Investeringer i kollektivporteføljen			
6.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
6.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	31 649	19 420
6.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	36 222	24 689
6.4.3	Utlån og fordringer	5	1 949	982
	Sum investeringer i kollektivporteføljen		69 820	45 091
8.	Investeringer i investeringsvalgporteføljen			
8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi			
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	2	208 749	197 904
8.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning	3	238 911	251 604
8.4.3	Utlån og fordringer	5	12 856	10 011
	Sum investeringer i investeringsvalgporteføljen		460 516	459 520
	SUM EIENDELER I KUNDEPORTEFØLJENE		530 336	504 611
	SUM EIENDELER		565 216	537 196

HC Norge Pensjonskasse

Balanse

EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE		NOTE	31.12.2017	31.12.2016
<i>Tall i hele tusen</i>				
10.	Innskutt egenkapital		27 149	27 149
11.	Opptjent egenkapital			
11.1	Risikoutjevningfond		385	0
11.2	Annen opptjent egenkapital		6 993	4 044
	Sum opptjent egenkapital		7 378	4 044
13.	Forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser			
13.1	Premiereserve mv.	14	61 388	40 775
13.2	Tilleggsavsetninger	14	7 574	4
13.3	Kursreguleringsfond	14	822	4 312
	Sum forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		69 783	45 091
14.	Forsikringsforpliktelser i livsforsikring - særskilt investeringsportefølje			
14.1	Pensjonskapital mv.	15	410 177	407 482
14.2	Tilleggsavsetninger	15	13 776	14 065
14.3	Premiefond, innskuddsfond og fond for regulering av pensjoner mv.	15,16,17	35 937	37 973
	Sum forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		459 890	459 520
15.	Avsetninger for forpliktelser			
15.2	Forpliktelser ved skatt			
15.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt	24	10	0
	Sum avsetninger for forpliktelser		10	0
16.	Forpliktelser			
16.1	Finansielle derivater	4	294	880
16.2	Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	9	112	37
16.3	Andre forpliktelser	9	600	476
	Sum forpliktelser		1 005	1 392
SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSE			565 216	537 196

Oslo, 21.mars 2018 - i styret for HC Norge Pensjonskasse

Bjørn Styrmø
Styrefører

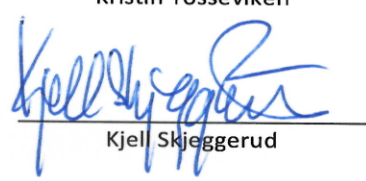

Kjersti Hatlevik
Nestleder

Tom Jacobsen

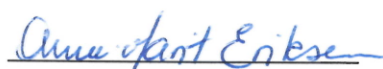

Kristin Tossevik

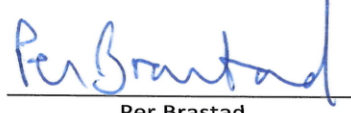

Knut Omreng

John E. Pedersen

Kjell Skjeggerud

Sigrun Bremseth

Anne-Marit Eriksen

Per Brastad
Daglig leder

HC Norge Pensjonskasse

EGENKAPITALOPPSTILLING

Egenkapital	2017	2016
<i>Tall i hele tusen</i>		
Innskutt egenkapital 01.01	27 149	27 149
Innbetalt i året	0	0
Innskutt egenkapital 31.12	27 149	27 149
Annen opptjent egenkapital 01.01	4 044	4 580
Tilført egenkapital/resultat belastet ved disponering	2 949	-536
Annet opptjent egenkapital 31.12	6 993	4 044
Risikoutjevningssfond 01.01	0	1 144
Disponert til/fra overskudd risikoresultat	385	-1 144
Risikoutjevningssfond 31.12	385	0

HC Norge Pensjonskasse

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

2017

2016

Tall i hele tusen

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter

Innbetalt til premiefond/Innbetalt premie	3 594	16 657
Netto utbetalt ved flytting (inn +/- ut -)	-407	-1 219
Finansinntekter	6 384	14 699
Utbetalte pensjoner mv.	-19 272	-19 668
Forsikringsrelaterte driftskostnader, inkl. reassurans	-2 849	-2 626
Endring i periodiseringer	5 835	-5 764
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-6 715	2 079

Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter

Netto investert i aksjer og andeler	1 031	-2 679
Netto investert i obligasjoner og rentepapir	9 306	1 568
Netto investert i andre finansielle eiendeler	519	0
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	10 857	-1 111

Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter

Innbetaling egenkapital	0	0
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	0	0

Likviditetsbeholdning 1.1.	11 541	10 573
Netto kontantstrøm for perioden	4 142	968
Likviditetsbeholdning 31.12.	15 683	11 541

HC Norge Pensjonskasse

Tall i hele tusen

NOTE 1 - PRINSIPPNOTE

Regnskapet er avlagt i samsvar med norsk regnskapslov og grunnleggende regnskapsskikk i Norge, samt satt opp i henhold til gjeldende forskrift om årsregnskap for pensjonsforetak.

Finansielle eiendeler

Finansielle instrumenter måles og innregnes i samsvar med IAS 39, som deler finansielle eiendeler inn i følgende kategorier:

- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

- Investeringer som holdes til forfall

- Utlån og fordringer

- Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg

Regnskapsprinsipper for pensjonskassens kategorier av finansielle eiendeler beskrives nærmere i de følgende avsnitt.

Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi

Aksjer og andeler

Aksjer og andeler måles til virkelig verdi med verdiendring over resultatregnskapet og består av investeringer i aksjer, aksjefond og hedgefond. Virkelig verdi på børsnoteerte aksjer og andeler verdsettes til sluttkurs fastsatt av Oslo Børs eller tilsvarende markedsplasser for utenlandske investeringer. Virkelig verdi av øvrige aksjer og andeler fastsettes ved bruk av anerkjente verdsettelsesteknikker.

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning

Obligasjoner og andre verdipapir med fast avkastning måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet og består av obligasjoner og rentefond. Virkelig verdi på noterte investeringer fastsettes til offentlige omsetningskurser. For investeringer hvor det ikke foreligger omsetningskurs, beregnes kursen ut fra avkastningskurven for verdipapirets respektive sektor.

Finansielle derivater

Finansielle derivater måles til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet. Kategorien inkluderer valutaderivater. Virkelig verdi av finansielle derivater fastsettes til observerbare markedsverdier. Dersom virkelig verdi ikke kan observeres direkte estimeres virkelig verdi ved hjelp av matematiske modeller som er allment akseptert for prising av derivater. Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljene for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil.

Investerings eiendommer

Investerings eiendom består av eiendom og investeringer i eiendomssameier som er anskaffet for verdistigning på kapital, opptjening av leieinntekter eller begge deler. Investerings eiendommer regnskapsføres til virkelig verdi. Virkelig verdi av investeringer i eiendomssameier tilsvarer verdijustert egenkapital. Avkastning og verdiendringer i virkelig verdi resultatføres i den perioden det oppstår.

Forvaltning av kunde- og selskapsporteføljen

Pensjonskassens eiendeler forvaltes felles og fordeles på balansedagen mellom kunde- og selskapsporteføljen. Fordelingen foretas i henhold til bokført verdi på pensjonskassens egenkapital (selskapsporteføljen) og de forsikringstekniske avsetninger (kundeporteføljen) etter årsoppgjørdisposisjoner.

Forsikringsmessige forpliktelser

Premiereserve

Premiereserve er kontantverdien av totale pensjonsforpliktelser med fradrag for kontantverdien av fremtidige premier regnet etter lineær premie- og reserveberegning. Ved beregning av premiereserve er benyttet dødelighetsgrunnlaget K2013, som er innført fra 01.01.14. Pensjonskassen følger en opptrappingsplan til dette dødelighetsgrunnlaget i henhold til retningslinjer fra Finanstilsynet.

Erstatningsavsetning

Erstatningsavsetning er avsetning som skal dekke forpliktelser knyttet til forventede, ikke-meldte, erstatningstilfelle som er inntruffet innen regnskapsårets slutt.

Tilleggsavsetninger

Pensjonskassen har anledning til å foreta tilleggsavsetninger for å sikre soliditeten. Tilleggsavsetninger kan normalt utgjøre inntil 12 % av premiereserven, og kan benyttes til dekning av fremtidig negativt finansresultat i forhold til pensjonskassens grunnlagsrente og visse typer endringer i det actuarielle grunnlaget.

Kursreguleringsfond

Årets endringer i urealiserte verdier knyttet til investeringer vurdert til virkelig verdi i kundeporteføljen avsettes til kursreguleringsfond og inngår således ikke i årets resultat. Dersom virkelig verdi av eiendelene i kundeporteføljen viser en akkumulert netto mindreverdi kostnadsføres dette tapet.

Premiefond

Premiefondet er innbetalt/opptjente midler som kan benyttes til dekning av fremtidig premie og sikring av reguleringstillegg til pensjoner. Fondet blir tilført 2 % årlig rente.

Pensjonistenes overskuddsfond

Pensjonistenes overskuddsfond blir tilført pensjonistenes andel av overskuddet, og skal benyttes til å sikre regulering av løpende pensjoner med inntil den prosentvise økningen av folketrygdens grunnbeløp.

Pensjonistenes overskuddsfond avsettes på grunnlag av eventuell meravkastning utover grunnlagsrenten på pensjonistenes premiereserve, og skal følgende år benyttes til å regulere de løpende pensjoner.

Risikoutjevningfond

Dersom risikoresultatet er positivt, kan inntil 50 % av dette avsettes til risikoutjevningfondet. Dette fondet kan i senere år benyttes til dekning av negativt risikoresultat. Risikoutjevningfondet klassifiseres under selskapsporteføljen. Bevegelser i risikoutjevningfondet føres over resultatregnskapet. Risikoutjevningfondet klassifiseres som egenkapital og innregnes og måles i samsvar med forsikringslovens kapittel 3 med tilhørende forskrift.

Valutaomregning av transaksjoner i utenlandsk valuta

Transaksjoner i utenlandsk valuta omregnes til kursen på transaksjonstidspunktet. Markedsverdi for finansielle eiendeler og pengeposter i utenlandsk valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Valutarisiko knyttet til utenlandske eiendeler er søkt redusert med finansielle derivater.

Premieinntekter

Bruttopremier inntektsføres med de beløp som forfaller i året. Avgitt gjenforsikring fremkommer som egen linje i resultatregnskapet. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserve i forsikringsfondet.

Netto inntekter fra investeringer

Netto inntekter fra investeringer inneholder både realiserte poster og urealiserte verdiendringer. Netto inntekter fra investeringer fordeles mellom investeringer i kollektivporteføljen og investeringer i selskapsporteføljen i forhold til gjennomsnittlig forvaltet kapital igjennom året.

Erstatningsytelser og forsikringstilfeller

Erstatningsytelser kostnadsføres med forfalte beløp. Ved dødsfall avsettes fulle premiereserver for nye barne- og ektefellepensjoner. Ved uførehendelser avsettes det etter karenperiodens utløp fulle premiereserver for å dekke uførepensjon og premiefritak for alderspensjon, ektefelle- og barnepensjoner. For uførehendelser som kan ha oppstått og hvor karenperioden ikke er avløpt, avsettes periodens opptjente risikopremie for uførepensjoner som IBNR (inntrufne, ikke rapporterte uføretilfeller).

Regnskapsmessig behandling av flytting

Overføring av premiereserve ved flytting føres for mottatte reserver som premieinntekter og for avgitte reserver som erstatninger. Resultatføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. Flyttebeløpet inkluderer også andel av tilleggsavsetning, kursreserver og årets resultat. Fratrådte medlemmer uten straks begynnende pensjon får utstedt en fripolise etter sine lineært opptjente pensjonsrettigheter.

Skatt

Skattekostnadene i resultatregnskapet består av alminnelig inntektsskatt og formuesskatt. Skattekostnad knyttet til alminnelig inntektsskatt består av betalbar skatt og årets endring i balanseført utsatt skatt/skattefordel. Utsatt skattefordel balanseføres dersom fremtidig skattepliktig inntekt sannsynliggjør en utnyttelse. Formuesskatt beregnes av skattemessig netto formue fastsatt i henhold til skatteloven kapittel 4. Skattesats for formuesskatt er 0,15 % for formue over TNOK 10.

NOTE 2 - AKSJER OG ANDELER**Andeler i aksjefond**

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
KLP Aksje Global Indeks II	13 246	31 758	31 600	-158
KLP AksjeEuropa Indeks II	14 438	24 323	24 156	-167
DI Norske Aksjer Institusjon 2	2 711	7 416	7 492	76
Nordea 1 Stable Emerging Markets Equity	19 614	12 297	12 667	370
Vanguard Global Stock Index	106 194	23 994	23 789	-205
BNY Mellon Long-Term Global	818	19	19	0
Egerton Eq. Fund I NOK (Hedge)	67 448	8 001	11 415	3 414
Lansdowne DM LO SRI F H2N Alt	75 890	10 268	10 265	-3
Arctic Norwegian Equities II A	4 688	7 358	7 358	0
Aberdeen Global EM Eqt Fund G2	91 616	8 362	8 437	75
Egerton L/S (NOK) H2N B/0317	50 000	5 000	5 626	626
Blackstone UCITS MS-fund (NOK)	298 471	31 017	30 963	-54
Sum andeler i aksjefond		169 814	173 789	3 974

Andeler i eiendomsfond

	Antall	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Aberdeen Eiendomsfond Norge I AS	1 115 298	656	693	37
Aberdeen Eiendomsfond Norge I IS	110	66 836	68 573	1 737
Pareto Eiendomsfelleskap AS	23 674 242	99	116	17
Pareto Eiendomsfelleskap IS	2 367 424 217	9 830	11 479	1 648
Sum andeler i eiendomsfond		77 421	80 860	3 439

Total andel aksjer og andeler	254 649
Selskapsportefølje	14 251
Kollektivportefølje	31 649
Investeringsvalgportefølje	208 749

Aksjefond er bokført og verdsatt til markedspris.

Valutarisiko i aksje- og renteplasseringer motvirkes ved salg av vedkommende valutasorter på termin.

Porteføljen forvaltes av pensjonskassen.

Alle finansielle plasseringer er regnskapsført til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

Risikoprofilen i aksjeporteføljen

Andelen norske aksjer av samlede investeringer var 3,2 % 01.01.2017 og 2,6 % 31.12.2017.

Laveste nivå var 2,6 % 31.12.2017, mens høyeste nivå var 4,5 % 31.12.2017.

Andelen internasjonale aksjer av samlede investeringer var 24,0 % 01.01.2017 og 21,8 % 31.12.2017.

Laveste nivå var 21,7 % 30.11.2017, mens høyeste nivå var 26,6 % 31.5.2017.

NOTE 3 - OBLIGASJONER OG ANDRE VERDIPAPIRER MED FAST AVKASTNING**Andeler i obligasjons- og rentefond**

	Pålydende	Kostpris	Markeds- verdi	Mer/mindre- verdi
Alfred Berg Høyrente C-NOK	174 207	17 174	15 702	-1 472
Alfred Berg Nordic Investment Grade Inst	330 188	33 085	33 888	803
DNB OMF	19 696	19 440	19 768	328
Nordea Likviditet Pensjon	26 403	26 824	26 752	-72
Nordea Obligasjon II	9 981	12 282	12 214	-68
Nordea Glob HY H2N	12 059	10 341	10 296	-45
DNB High Yield	10 635	11 400	11 542	142
Nordea 1 - European Cross Credit HBIN-NOK	51 293	56 831	56 936	105
Templeton Global Bond Fund	1 049 536	11 283	11 094	-189
PIMCO Global Investment Grade	280 066	39 889	39 982	93
Nordea EM BF HBI NOK	12 397	10 133	10 155	22
Bluebay IG Glob Agg H2N	19 023	20 089	20 156	66
Loomis Sust Global Corp NOK	188 263	22 865	22 959	94
Sum andeler i obligasjons- og rentefond		291 637	291 444	-193

Total andel obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkastning**291 444**

Selskapsportefølje

16 310

Kollektivportefølje

36 222

Investeringsvalgportefølje

238 911

Rente- og obligasjonsfond er bokført og verdsatt til markedspris.

Gjennomsnittlig effektiv rente er 1 % beregnet utfra gjennomsnittlig beholdning og bokført renteinntekt på TNOK 2 874.

Porteføljene forvaltes av pensjonskassen.

Alle finansielle plasseringer er regnskapsført til virkelig verdi med verdiendring over resultatet.

NOTE 4 - FINANSIELLE DERIVATER

Motpart	Type	Forfall	Markeds- verdi
Nordea Bank AB	FX Swap	11.05.2018	-294
			-294
Totalt finansielle derivater			-294
Selskapsportefølje			0
Kollektivportefølje			0
Investeringsvalgportefølje			0
Finansielle derivater (Forpliktelser)			-294

NOTE 5 - UTLÅN OG FORDRINGER

	2017
Bankinnskudd	15 683
Sum utlån og fordringer	15 683
Total andel utlån og fordringer	15 683
Selskapsportefølje	878
Kollektivportefølje	1 949
Investeringsvalgportefølje	12 856

Per 31.12.2017 utgjorde bundne midler på skattetrekkskontoen TNOK 426.

NOTE 6 - HIERARKIET, FINANSIELLE INSTRUMENTER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTAT

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3 Ikke	Balanseført
	Børsnoterte	Observerbar	observerbar	verdi per
	priser	input	input	31.12
Aksjer og andeler	0	173 789	80 860	254 649
Obligasjoner	0	291 444	0	291 444
Bank	0	15 683	0	15 683
Totalt	0	480 915	80 860	561 775

NOTE 7 - FINANSIELL RISIKO**Finansiell risiko**

Finansiell risiko er knyttet til investeringer i aksjer, rentebærende verdipapirer og eiendom. Investeringer foretas hovedsakelig i verdipapirfond.

Den finansielle risikoen omfatter markeds-, rente-, kreditt-, valuta- og likviditetsrisiko. Gjeldende finansstrategi setter rammer for den løpende risikotagningen.

Markedsrisiko

Pensjonskassens største risiko ansees å være markedsrisiko, dvs. risikoen for fall i eiendelens verdier. Markedsrisikoen knyttet til pensjonskassens investeringer estimeres ved bruk av definerte stressparametre for hver aktivaklasse samt forutsetninger om hvordan utviklingen i de ulike aktivaklassene samvarierer. Forholdet mellom markedsrisiko og bufferkapital følges løpende og uttrykkes gjennom måltallet "risikokapitalutnyttelse". Det er etablert et "trafikklys"-system som angir toleransegrenser i form av grønt, gult og rødt lys med tilhørende tiltak. Etter overgang til investeringsvalg inngår premiefondet i bufferkapitalen.

Renterisiko

Pensjonskassen har ved utgangen av 2017 investeringer i rentebærende papirer på ca MNOK 291,5. Pensjonskassen hadde en moderat renterisiko ved utgangen av året. Markedsverdivektet durasjon er på 3,3 år. Porteføljeverdien vil falle med ca MNOK 9,6 ved et parallelt skift i rentekurven på +1 %. Verdien vil stige tilsvarende ved et rentefall.

Kredittrisiko

Pensjonskassens kredittrisiko ansees som moderat. Kredittrisikoen styres gjennom rammer for største engasjement og rating. Hovedtyngden av pensjonskassens renteinvesteringer skal være innenfor "investment grade". Premien innbetales forskuddsvis eller dekkes fra premiefondet slik at pensjonskassens kredittrisiko mot foretakene den er opprettet for, anses å være liten.

Valutarisiko

Alle plasseringer i utenlandske rentefond valutasikres. Det er investert i en valutasikret NOK klasse. Utenlandske aksjeplasseringer skal som hovedregel valutasikres.

Pensjonskassens netto tilgodehavende i norske kroner skal til enhver tid minst motsvare 70 % av de forsikringstekniske avsetninger. Pensjonskassen er pr. i dag eksponert for valutarisiko på deler av sine utenlandske aksjeinvesteringer.

Likviditetsrisiko

Likviditetsrisikoen i pensjonskassen vurderes som lav, da en til enhver tid har kortsiktige plasseringer som overstiger kortsiktige forpliktelser. Plasseringene ansees å være tilstrekkelig likvid. Pensjonskassen har utarbeidet en egen likviditetsstrategi.

NOTE 8 - FORDRINGER

	2017	2016
Premiefordringer	2 668	1 066
Fordringer på forvalter	773	6 408
Andre fordringer	0	0
Sum fordringer	3 441	7 474

NOTE 9 - AVSETNING FOR FORPLIKTELSE

	2017	2016
Forfalte, ikke betalte pensjoner og utløsningsbeløp	112	37
Skyldig offentlige avgifter	427	463
Gjeld til forvalter	0	0
Gjeld til andre	172	12
Sum avsetning for forpliktelser	711	512

NOTE 10 - SOLVENSMARGIN

	2017	2016
Innskutt kjernekapital	27 149	27 149
Opptjent egenkapital	6 993	4 044
Fradrag urealisert verdi selskapsportefølje	-413	-2 369
Netto ansvarlig kapital	33 729	28 824
50% av risikoutjevnsfond	193	0
50% av tilleggsavsetning	10 675	7 034
Sum annen solvensmarginkapital	10 868	7 034
Solvensmarginkapital	44 597	35 858
Minstekrav til solvensmargin	20 868	19 818
Samlet solvensmarginkapital i % av solvensmarginkrav	214 %	181 %

NOTE 11 - KAPITALAVKASTNING**Kapitalavkastning på investeringsvalgporteføljen**

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	8,80 %	6,00 %	1,20 %	6,70 %	9,10 %
Bokført avkastning	8,80 %	6,00 %	1,20 %	3,05 %	2,96 %

Kapitalavkastning på kollektivporteføljen

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	8,80 %	6,00 %	1,20 %	6,7 %	9,1 %
Bokført avkastning	14,50 %	-1,00 %	-3,68 %	3,1 %	3,0 %

Kapitalavkastning på selskapsporteføljen

	2017	2016	2015	2014	2013
Verdijustert avkastning	8,80 %	6,00 %	1,20 %	6,70 %	9,10 %
Bokført avkastning	8,80 %	6,00 %	1,20 %	3,05 %	2,96 %

Da det er felles forvaltning vil avkastningen være lik for porteføljene.

NOTE 12 - BESKRIVELSE AV PENSJONSORDNINGENE

Pensjonskassen forvalter tjenstepensjonsordninger for alle ansatte i foretakene Norcem AS, HeidelbergCement Norway AS (HCN), Betong Sør AS, Norbetong Pumping AS, Norbetong AS og NorStone AS.

Fordelingen på medlemmer per 31.12.2017 er som følger:

	Aktive	Uføre- pensjonister	Øvrige pensjons- mottagere
Norcem AS	301	27	445
HeidelbergCement Norway AS	67	3	27
Betong Sør AS	0	0	2
Norbetong Pumping AS	11	0	0
Norbetong AS	99	8	97
NorStone AS	60	7	37
TOTAL	538	45	608

Pensjonsordningene er ytelsesbasert med alderspensjonsnivå 60 % basert på beregnet folketrygd før levealdersjustering, og omfatter ytelser ved uførhet samt etter nærmere regler etterlatteytelser til ektefelle, registrert partner og barn. Pensjonene reguleres i henhold til lov om foretakspensjon.

Pensjonsordningene forvaltes ifølge regelverket for investeringsvalg. Medlemmene betaler ikke tilskudd.

Etter at tidligere utløsningsselskap sa opp avtalen for utløsning av fripoliser for fratrådte, har pensjonskassen etter 31.12.2012 selv forvaltet fripoliser for fratrådte. Pålagte nye vilkår for uførepensjon ble innført fra 01.01.2017, og pensjonskassen forvalter fripolisene for tidligere opptjent rett. Per 31.12.2017 forvaltet pensjonskassen totalt 707 fripoliser. Mindre utløsningsbeløp er overført livsforsikringsselskap i henhold til lov om foretakspensjon § 4-7.

NOTE 13 - VIRKNINGEN AV ENDRINGER I FORUTSETNINGER I PENSJONSORDNINGEN

Effekten av en umiddelbar 25 % økning i uførehyppigheten vil med dagens bestand innebære en belastning på TNOK 740 på årets risikoresultat. Effekten av en permanent økning på 15 % i uførehyppigheten vil være en økning i premiereserven på TNOK 1 255. Tilsvarende vil en permanent 10 % reduksjon i dødeligheten med dagens bestand innebære en økning i premiereserven på MNOK 13,010.

NOTE 14 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE - KOLLEKTIVPORTEFØLJE

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Kursreg. fond
1. Inngående balanse	40 775	4	4 312
2. Resultatføre endringer i forsikringsforpliktelser			
2.1. Netto resultatførte avsetninger	20 228	7 570	-3 490
2.2. Overskudd på avkastningsresultatet			
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	385		
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	20 613	7 570	-3 490
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser			
3.1. Overføringer mellom fond			
3.2. Overføringer til/fra pensjonsforetaket			
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	0
4. Utgående balanse	61 388	7 574	822

NOTE 15 - ENDRINGER I FORSIKRINGSMESSIGE FORPLIKTELSE - INVESTERINGSVALGPORTEFØLJE

	Premie- reserve	Tilleggs- avsetning	Premiefond	POF
1. Inngående balanse	407 482	14 065	32 174	5 799
2. Resultatføre endringer i forsikringsforpliktelser				
2.1. Netto resultatførte avsetninger	-1 944	-289	534	39
2.2. Avkastningsresultat tilordnet kontrakter med garanterte ytelser			13 122	11 259
2.3. Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene	4 639			
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	2 695	-289	13 656	11 297
3. Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser				
3.1. Overføringer mellom fond			3 247	-3 247
3.2. Overføring til/fra pensjonsforetaket			-24 398	-2 591
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser	0	0	-21 151	-5 838
4. Utgående balanse	410 177	13 776	24 678	11 259

NOTE 16 - PREMIEFOND

	2017	2016	2015	2014	2013
Premiefond 01.01.	32 174	28 902	29 499	20 358	11 402
Innbetalt til premiefond	3 594	16 500	38 358	35 111	26 020
Overført fra andre ordninger		94	0	6 232	0
Overført til andre ordninger	0	0	0	0	0
Belastet premie	-32 207	-29 043	-37 933	-39 196	-19 242
Fordring premie	1 602	1 066	0	0	-4 635
Tilført ved AAP	22	62	49	56	47
Garantert rente	534	534	665	472	169
Overført fra POF	5 838	0	6 266	0	6 597
Overskuddsdisponering	13 122	14 058	0	6 466	0
Dekning av negativ renteresultat	0	0	-8 002	0	0
Premiefond 31.12.	24 678	32 174	28 902	29 499	20 358
Fordeling premiefond per medlemsselskap:	2017	2016	2015	2014	2013
Norcem AS	13 160	17 161	12 993	13 025	14 460
HeidelbergCement Norway AS	8 307	13 343	10 741	7 147	2 608
Betong Sør AS	48	83	246	351	228
Norbetong Pumping AS	288	19	85	180	60
Norbetong AS	1 756	877	2 145	3 337	3 002
NorStone AS	1 119	691	2 692	5 459	0
Premiefond	24 678	32 174	28 902	29 499	20 358

NOTE 17 - PENSJONISTENES OVERSKUDDSFOND

Fordeling POF per medlemsselskap:	2017	2016	2015	2014	2013
Norcem AS	6 495	3 905	0	4 758	0
HeidelbergCement Norway AS	2 262	506	0	616	0
Betong Sør AS	18	17	0	41	0
Norbetong Pumping AS	16	0	0	0	0
Norbetong AS	1 507	672	0	725	0
NorStone AS	961	699	0	100	0
Pensjonistenes overskuddsfond	11 259	5 799	0	6 240	0

NOTE 18 - SPESIFIKASJON AV PREMIEINNTEKTER

	2017	2016
Brutto forsikringsteknisk premie	29 582	26 492
Administrasjonspremie	2 626	2 550
Sum forfalt premie	32 207	29 043

NOTE 19 - GJENFORSIKRING

Pensjonskassen har inngått katastrofereassuranseavtale med SCOR Sweden Re. Forsikringen dekker avsetninger ved død og uførhet etter nærmere regler, forårsaket av en hendelse der to eller flere personer dør eller blir ufør. Pensjonskassens egenandel er MNOK 1. Øvre grense er MNOK 50 per skadebegivenhet. Premie for 2017 var NOK 58 000.

NOTE 20 - OVERFØRINGER TIL ANDRE PENSJONSINNRETNINGER

	2017	2016
Overført premiereserve til andre	380	1 219
Overført andre avsetninger til andre	4	0
Sum overført til andre	384	1 219

NOTE 21 - SPESIFIKASJON AV UTBETALTE PENSJONER

	2017	2016
Alderspensjoner	14 077	14 373
Uførepensjoner	1 074	1 125
Etterlattepensjoner	4 027	4 125
Barnepensjoner	93	44
Sum pensjoner	19 272	19 668

NOTE 22 - FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSKOSTNADER

	2017	2016
Kundeportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	356	299
Honorar administrasjon og daglig ledelse	1 976	1 863
Honorar administrasjon øvrig	0	0
Honorar lovpålagt revisjon inkl.mva	161	153
Honorar revisor andre tjenester utenfor revisjon inkl. mva	3	5
Styrehonorar, inkl AGA	124	127
Kontingent, inkl. finanstillingsavgift	21	20
Andre administrative kostnader	151	82
Sum administrasjonskostnader kundeportefølje	2 791	2 549
 Selskapsportefølje		
Honorar og omkostninger verdipapirer	23	19
Andre administrative kostnader	0	0
Sum administrasjonskostnader selskapsportefølje	23	19

NOTE 23 - RESULTATANALYSE OG OVERSKUDDSDDELING

	2017	2017	2017	2016
	Inv.valg	Kollektivp.	Totalt	Totalt
Risikoresultat før reassuranse	4 683	784	5 467	1 564
Reassuranse premie	-44	-14	-58	-58
Reassuranse erstatninger				
Reassuranseresultat	-44	-14	-58	-58
Netto risikoresultat etter reassuranse	4 639	770	5 409	1 506
Endring i erstatningsreserve			0	0
Annet			0	0
Risikoresultat	4 639	770	5 409	1 506
Renteresultat				
Netto finansinntekter	37 585	5 428	43 012	28 183
Herav til kollektivporteføljen	0	0	0	0
(Til)/fra Kursreguleringsfond	0	3 490	3 490	-2 447
Sum garanterte renter reserve	-12 632	-1 632	-14 264	-14 115
Garanterte renter premiefond	-534	0	-534	-534
Garanterte renter pensjonistenes overskuddsfond	-39	0	-39	0
Renteresultat	24 380	7 286	31 666	11 086
Kostnadsresultat				
Resultat administrasjonsreserve	3 684	122	3 806	3 722
Resultat driftskostnader inkl forvaltningskostnader	-2 702	-89	-2 791	-2 549
Annet				
Administrasjonsresultat	983	32	1 015	1 173
Samlet resultat	30 002	8 088	38 091	13 765
Premie for renterisiko			0	0
Fortjenestemargin for forsikringsrisiko			0	0
Fra/til tilleggsavsetninger			0	0
Netto resultat	30 002	8 088	38 091	13 765
Disponering av tekniske resultater				
fra/til premiefond	-13 122		-13 122	-14 058
til pensjonistenes overskuddsfond (POF)	-11 259		-11 259	-5 799
til premiereserve		-385	-385	0
til tilleggsavsetninger		-7 286	-7 286	-13 964
til opppreservering	-5 398		-5 398	16 565
Resultat teknisk regnskap etter disponeringer over resul	224	417	641	-3 491
Teknisk resultat fra regnskap			641	-3 491
Ikke-teknisk resultat			2 703	1 811
Resultat før skatt			3 345	-1 680
Skattekostnad			-10	0
Totalt resultat			3 334	-1 680
Disponert til/fra risikoutjevningssfond			-385	1 144
Disponert til/fra egenkapital			-2 949	536

NOTE 24 - SKATT**Grunnlag for skattekostnad, endring i utsatt skatt og betalbar skatt**

	31.01.2017	01.01.2017
Resultat før skattekostnad	3 345	-886
+/- Permanente forskjeller	-2 460	-1 504
+/- Endring i midlertidige forskjeller	41 455	169
+/- Endring RUF	-385	1 144
Benyttet fremførbart underskudd	-41 954	0
= Grunnlag for årets skattekostnad	0	-1 077

Forskjeller som inngår i grunnlag utsatt skatt/skattefordel		-89
Midlertidige forskjeller vedrørende finansielle instrumenter	6 806	
Fremførbart underskudd	-12 843	-38 785
= Grunnlag for årets utsatt skatt	-6 037	-38 874

Pensjonskassen bokfører ikke utsatt skattefordel da de ikke kan sannsynliggjøre bruken av denne.

Grunnlag formueskatt	6 787	-16 020
Årets avsatte betalbare skatt	10	0
Endring utsatt skatt	0	0
Korreksjon tidligere år	0	0
Årets skattekostnad	10	0

NOTE 25 - TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTNER

Pensjonskassen har mottatt innbetaling til premiefond/premie fra sine medlemselskap i 2017 på TNOK 3 594.

Norcem AS	0
HeidelbergCement Norway AS	0
Betong Sør AS	144
Norbetong Pumping AS	650
Norbetong AS	2 800
NorStone AS	0
Sum	3 594

NOTE 26 - ANSATTE, YTELSE OG LÅN TIL LEDENDE PERSONER

Det var ingen ansatte i pensjonskassen i 2017.

Honorar til styremedlemmer for 2017 utgjorde TNOK 114.

Honorar er for medlemsvalgte styremedlemmer kr. 12.000 fast pr år, for medlemsvalgte varamedlemmer kr. 3.000 pr deltatt møte og for eksternt styremedlem kr. 45.000 per år.

Styrehonorar er utbetalt til:

Tom Jacobsen	Styremedlem	12 000
John Even Pedersen	Styremedlem	12 000
Sigrun Kjær Bremseth	Styremedlem	12 000
Anne-Marit Eriksen	Styremedlem	12 000
Per Lønne	Styremedlem	12 000
Nelly Weltzien Haug	Varamedlem	6 000
Kari Stulen Aamodt	Varamedlem	3 000
Kristin Tosseviken	Styremedlem	45 000

Administrasjonshonorar til Gabler Pension Services AS inkluderer arbeid utført av daglig leder i pensjonskassen.

Daglig leder er ansatt i Gabler Pension Services AS og mottar ikke godtgjørelse direkte fra pensjonskassen.

Ingen medlemmer i styret eller andre har avtale om bonus, lån, overskuddsdeling, opsjoner eller andre fordeler fra pensjonskassen, ut over styrehonorar og ytelser fra tjenestepensjonsordningen som pensjonskassen administrerer.

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Til styret i HC Norge Pensjonskasse

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert årsregnskapet for HC Norge Pensjonskasse som består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av pensjonskassens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dens resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i avsnittet *Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet*. Vi er uavhengige av pensjonskassen i samsvar med de relevante etiske kravene i Norge knyttet til revisjon slik det kreves i lov og forskrift. Vi har også overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Øvrig informasjon omfatter informasjon i pensjonskassens årsrapport bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen. Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for den øvrige informasjonen. Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke den øvrige informasjonen, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese den øvrige informasjonen med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom den øvrige informasjonen og årsregnskapet eller kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon, er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Ledelsens ansvar for årsregnskapet

Ledelsen er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til pensjonskassens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle pensjonskassen eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe annet realistisk alternativ.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon. Feilinformasjon kan skyldes misligheter eller feil og er å anse som vesentlig

dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke de økonomiske beslutningene som brukerne foretar på grunnlag av årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- ▶ identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll;
- ▶ opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontrollen som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av pensjonskassens interne kontroll;
- ▶ vurderer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige;
- ▶ konkluderer vi på om ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen er hensiktsmessig, og, basert på innhentede revisjonsbevis, hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape betydelig tvil om pensjonskassens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det foreligger vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet. Hvis slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, må vi modifisere vår konklusjon. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet frem til datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at pensjonskassens evne til fortsatt drift ikke lenger er til stede;
- ▶ vurderer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen, tidspunktet for vårt revisjonsarbeid og eventuelle vesentlige funn i vår revisjon, herunder vesentlige svakheter i den interne kontrollen som vi avdekker gjennom vårt arbeid.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til disponering av resultatet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av pensjonskassens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 21. mars 2018
ERNST & YOUNG AS

Knut Aker
statsautorisert revisor